

ІДЕСІС ІРИНА ВАЛЕРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук*

СТАТУТНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Відповідно до ст. 19 Закону від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні», «з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування представницький орган місцевого самоврядування на основі Конституції України та в межах цього Закону може прийняти статут територіальної громади села, селища, міста» [1].

Виходячи з норм Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», статут територіальної громади є факультативним, а не обов'язковим документом – у вищенаведеній цитаті вказано, що «представницький орган місцевого самоврядування може (курсив наш. – І.І.) прийняти статут територіальної громади села, селища, міста».

У зв'язку з чим виникає питання: чи має рацію законодавець, коли проголошує статут територіальної громади актом, прийняття якого є не обов'язком, а правом представницького органу місцевого самоврядування?

Основним аргументом на користь факультативності статутів територіальних громад є відсутність необхідності вживати примус для того, щоб статuti були прийняті, та відповідно – надання територіальній громаді свободи вибору рішення у цьому випадку.

І дійсно, наразі далеко не усі територіальні громади мають свої статuti. На наш погляд, така ситуація склалась тому, що фактично є лише три групи питань, які вирішуються не на державному рівні, а на місцевому рівні – причому, лише у статутах територіальних громад. М. Кушнір охарактеризував їх як «проблеми, пов'язані із урегулюванням загальних зборів місцевої громади; проблеми, пов'язані із урегулюванням громадських слухань на рівні територіальної громади; проблеми, пов'язані із урегулюванням місцевих ініціатив територіальної громади» [2]. Він зробив це узагальнення на підставі аналізу норм Закону від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні».

Г. В. Макаров дослідив проблему обов'язковості статутів для територіальних громад та зазначив: «ідея обов'язкового ухвалення територіальними громадами своїх статутів та підвищення їхнього статусу знайшла своє відображення у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, затвердженій відповідним Указом Президента України № 212/2012 від 24 березня 2012 р. Разом із тим у процесі вдосконалення інституту статутів територіальних громад мають бути враховані деякі особливі умови розвитку статутного права в Україні, відмінні від європейських... В Україні ... статутне право діяло в основному на тих територіях, які перебували у складі Речі Посполитої та Угорщини, з кінця 18 ст. – у складі Австро-Угорщини. Після інкорпо-

рації більшої частини українських земель до складу Російської Імперії самоврядування у формі Магдебурзького права було ліквідоване, а разом із ним – і статuti міст. За радянських часів однопартійна система перетворила місцеві ради на вертикаль представницьких органів, причому без чіткого розподілу сфер компетенції органів місцевого самоврядування різного рівня» [3].

З іншого боку, статут територіальної громади можна було б впровадити як обов'язковий акт для кожної територіальної громади. Це певною мірою порушувало б проголошений Законом «Про місцеве самоврядування в Україні» принцип правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених законами, але з іншого боку, – сприяло б реалізації принципу рівності по відношенню до усіх членів територіальних громад. Адже наразі члени тих територіальних громад, які мають статут, знаходяться у більш привілейованому положенні з точки зору реалізації їхніх прав на участь у місцевому самоврядуванні у частині місцевих ініціатив, загальних зборів за місцем проживання та місцевих громадських слухань.

О. В. Батанов з цього приводу пише: «чи потрібний узагалі статут територіальної громади в умовах максимальної законодавчої уніфікації моделі місцевого самоврядування в Україні та детальної регламентації структури органів місцевого самоврядування, їхніх повноважень та форм роботи? Відповідь має бути однозначною: так, статут потрібний, насамперед, із огляду на те, що його прийняття дасть можливість ліквідувати існуючі прогалини у правовій регламентації питань організації місцевого самоврядування в Україні. Зокрема, статут певною мірою сприятиме процесу формування територіальної громади, тобто спільноти людей-мешканців населеного пункту, об'єднаних необхідністю вирішення спільних питань» [4, с. 38].

Отже, аргументи на користь того, щоб зробити прийняття статуту територіальної громади обов'язковим, а не факультативним, є більш переконливими, ніж аргументи проти цього. У зв'язку з цим, пропонуємо ч. 1 ст. 19 Закону від 21 травня 1997 р. «Про місцеве самоврядування в Україні» викласти у такій редакції: «З метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування представницький орган місцевого самоврядування на основі Конституції України та в межах цього Закону приймає статут територіальної громади села, селища, міста».

Список використаної літератури:

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
2. Кушнір М. Статут територіальної громади в законодавчому полі держави. URL: <http://old.niss.gov.ua/monitor/november08/1.htm>
3. Макаров Г.В. Проблеми прийняття та функціонування статутів територіальних громад. Аналітична записка. URL: Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1028/>

4. Батанов О. В. Питання розробки та прийняття статуту територіальної громади. *Юридичний журнал*. 2004. № 3. С. 38-40.

Ключові слова: статут територіальної громади, громадянське суспільство, право на місцеве самоврядування, місцева демократія, місцеве самоврядування.

Ключевые слова: устав территориальной громады, гражданское общество, право на местное самоуправление, местная демократия, местное самоуправление.

Key words: local charter, civil society, right to local self-government, local democracy, local self-government.

АХМАД ЗУБАЙР

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКУ КАТАСТРОФ

Природні і техногенні катастрофи завдають величезної шкоди людству і, нажаль, число катастроф з кожним роком не зменшується. В останні роки спостерігається тенденція зростання природних катастроф, що можна пов'язати з глобальним потеплінням.

Для об'єднання зусиль по боротьбі з загрозами природного характеру в 1999 році економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй була ініційована міжнародна стратегія по зменшенню небезпеки стихійних лих, яка надалі була схвалена Генеральною Асамблеєю ООН. Міжнародна стратегія розглядалась в якості основи для діяльності держав, яка була направлена на забезпечення стійкості всіх суспільств до впливу природних катастроф і пов'язаних з ними технологічних і екологічних катастроф в цілях зменшення людських, економічних і соціальних втрат.

Міжнародна стратегія ООН зі зменшення небезпеки лих передбачає в першу чергу не діяльність по ліквідації наслідків катастроф, а управління погрозами і ризиками, які можуть бути нанесені в майбутньому від виникнення тих чи інших стихійних лих. Тобто, міжнародна стратегія була спрямована на координацію діяльності урядів з метою запобігання природним катастрофам і зменшення шкоди, яку може завдати та чи інша катастрофа. Важливо вказати, що стратегія спрямована не тільки на діяльність урядів, а й громадянського суспільства, установ ООН, наукових кіл та засобів масової інформації для повної координації з метою зменшення небезпеки загроз природного характеру [1].

У грудні того ж 1999 року створено Управління Організації Об'єднаних Націй щодо зменшення небезпеки лих. Управління по зменшенню небезпеки лиха стало частиною Секретаріату ООН для забезпечення реалізації Міжнародної стратегії зменшення небезпеки лих. Управління ООН по зменшенню небезпеки лих в першу чергу координує діяльність і зусилля урядів для зменшення загроз стихійних